

N:o 10.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 3 § i lagen den 10 juli 1899 om ersättning af allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats af embets- eller tjänsteman.

Genom proposition, n:o 21, af den 22 december 1899, hvilken af båda kamrarne blifvit till lagutskottets behandling hänvisad, har Kongl. Maj:t, under återopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående ändrad lydelse af 3 § i lagen den 10 juli 1899 om ersättning af allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats af embets- eller tjänsteman.

Härigenom förordnas, att 3 § i lagen den 10 juli 1899 om ersättning af allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats af embets- eller tjänsteman, skall erhålla följande ändrade lydelse:

Har ansökning, som i 2 § afses, till Konungens befallningshafvande inkommit, åligger det Konungens befallningshafvande att densamma jemte eget utlåtande till justitiedepartementet insända.

Pröfvar Konungen sökanden hafva visat sin rätt, varder ersättning honom tillerkänd. I annat fall hänvisas sökanden att, vid talans förlust, inom sex månader sedan han bevisligen erhållit del af Konungens beslut medelst stämning anhängiggöra sin talan. Rätt domstol för sådan talans upptagande är den underrätt, som om tillgreppet och försking-

ringen ransakat; har frågan om ansvar för tillgreppet och förskingringen omedelbarligen upptagits af öfverrätt, eller har ej ransakning om brottet hållits, tillhöre målet den underrätt, der embets- eller tjänstemannen vid tiden för brottet skolat svara i tvistemål angående gäld i allmänhet.

Uti det förslag till lag om ersättning af allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats af embets- eller tjänsteman, hvilket af Kongl. Maj:t förelades 1899 års Riksdag till antagande, föreskrefs i 3 §, bland annat, att sökanden — den som ingifvit ansökan om utbekommande af ersättning för hvad embets- eller tjänsteman tillgripit eller förskingrat — i visst fall skulle hänvisas att efter stämning utföra sin talan *vid allmän underrätt i den ort, der tillgreppet och förskingringen egt rum.*

Uti sitt öfver förslaget afgifna utlåtande erinrade emellertid lagutskottet, att den sålunda föreslagna bestämmelsen om forum för rättegångs anhängiggörande syntes utskottet kunna för den enskilde vålla svårigheter i tillämpningen, då det mången gång kunde vara tvifvelaktigt, hvarest tillgreppet och förskingringen egt rum. Utskottet föreslog därför sådan ändring af paragrafen, att rättegången skulle anhängiggöras *vid den underrätt, som om tillgreppet och förskingringen ransakat eller, om, i följd deraf att embets- eller tjänstemannen aflidit eller rymt, frågan om ansvar för tillgreppet och förskingringen ej kunnat af domstol pröfvas, vid den underrätt, der embets- eller tjänstemannen skolat svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet.*

Hvad lagutskottet i anförda hänseende föreslagit upptogs jemväl i det förslag till 3:dje paragrafens affattning, som framlades i en vid utlåtandet fogad reservation, hvilken vann båda kamrarnes godkännande.

Då det af Riksdagen antagna lagförslaget sedermera undergick vederbörlig granskning inför högsta domstolen, anmärkte högsta domstolen mot ofvanberörda bestämmelser om forum, att den ransakning, hvarom här vore fråga, under vissa omständigheter ankomme på annan domstol än underrätt, samt att för sådana fall föreskrift saknades, hvilken domstol skulle ega att upptaga den tvistiga ersättningsfrågan.

Den sålunda gjorda anmärkningen ansågs visserligen ej böra hindra författnings utfärdande i öfverensstämmelse med det af Riksdagen antagna förslaget — hvilket skedde den 10 juli 1899 — men gaf anledning dertill, att vederbörande departementschef lät uppgöra förslag till

ändring af lagens 3 § i syfte att afhjelpa den anmärkta ofullständigheten. I detta förslag bestämdes forum sålunda: »den underrätt, som om tillgreppet och förskingringen ransakat, eller, der frågan om ansvar för tillgreppet och förskingringen ej blifvit af underrätt handlagd, vid den underrätt, der embets- eller tjänstemannen vid tiden för brottet skolat svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet.»

Ej heller denna bestämmelse ansågs af högsta domstolen vara tillfredsställande. Sålunda kunde det vara tvifvelaktigt, om under de olika, men uppenbarligen för betecknande af samma sak använda uttrycken, att underrätt om tillgreppet och förskingringen ransakat, och att underrätt handlagt frågan om ansvar för tillgreppet och förskingringen, skulle innefattas äfven de fall, då underrätt på uppdrag af annan myndighet hållit undersökning i målet eller då underrätt, som ransakat, förklarats vara dertill obehörig. Vidare ansågs vilkorssatsen »der frågan om ansvar för tillgreppet och förskingringen ej blifvit af underrätt handlagd» näppeligen med önskvärd tydlighet angifva hvad dermed åsyftades eller att ansvarsfrågan antingen icke kunnat af någon domstol handläggas eller ock blifvit i första instans handlagd af öfverdomstol. Slutligen erinrades, beträffande föreskriften, att ersättningstalan skulle anhängiggöras hos den underrätt, vid hvilken embets- eller tjänstemannen vid tiden för brottet skolat svara i tvistemål angående gäld i allmänhet, att det stundom kunde vara synnerligen svårt för den ersättningssökande att bedöma, vid hvilken tidpunkt förskingringen blifvit begången.

I anledning af de anmärkningar, högsta domstolen sålunda framstälde, blef förslaget sedermera jemkadt till den lydelse, detsamma uti föreliggande proposition erhållit.

Utskottet har vid förslagens granskning funnit detsamma mindre tillfredsställande derutinnan, att, oaktadt högsta domstolens erinran, forum i visst fall gjorts beroende af tidpunkten för brottets begående. I likhet med högsta domstolen anser nemligen utskottet, att det stundom skall för den ersättningssökande blifva svårt bedöma, vid hvilken tidpunkt tillgreppet eller förskingringen bör antagas hafva egt rum, och i hvarje händelse lemna den nu ifrågasatta bestämmelsen knappast rum för mindre tvekan än det ursprungliga förslaget, mot hvilket lagutskottet år 1899 anmärkte, att det syntes kunna för den enskilde vålla svårigheter i tillämpningen.

För undanrödjande af antydda olägenhet anser utskottet lämpligast att, då frågan om ansvar för tillgreppet och förskingringen

omedelbart upptagits af öfverrätt eller ransakning om brottet ej hållits, målet skall tillhöra den underrätt, der embets- eller tjänstemannen vid tiden för ansökningens ingifvande till Konungens befallningshafvande skolat svara i tvistemål angående gäld i allmänhet. På samma gång tydliga bestämmelser dermed införas, synes nemligen derigenom jemförelsevis bäst äfven tillgodoses önskemålet, att rättgång af ifrågavarande beskaffenhet må, såvidt möjligt, vinna handläggning af underrätt i den ort, der tillgreppet och förskingringen egt rum.

I öfrigt har förslaget ej gifvit anledning till någon erinran. Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen, under förklarande, att Kongl. Maj:ts förevarande proposition ej kan i oförändradt skick godkännas, ville för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af 3 § i lagen den 10 juli 1899 om ersättning af allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats af embets- eller tjänsteman.

Häri genom förordnas, att 3 § i lagen den 10 juli 1899 om ersättning af allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats af embets- eller tjänsteman, skall erhålla följande ändrade lydelse:

Har ansökning, som i 2 § afses, till Konungens befallningshafvande inkommit, åligger det Konungens befallningshafvande att densamma jemte eget utlåtande till justitiedepartementet insända.

Pröfvar Konungen sökanden hafva visat sin rätt, varder ersättning honom tillerkänd. I annat fall hänvisas sökanden att, vid talans förlust, inom sex månader sedan han bevisligen erhållit del af Konungens beslut medelst stämning anhängiggöra sin talan. Rätt domstol för sådan talans upptagande är den underrätt, som om tillgreppet och förskingringen ransakat; har frågan om ansvar för tillgreppet och förskingringen omedelbarligen upptagits af öfverrätt, eller har ej ransakning om brottet hållits, tillhöra målet den underrätt, *inom hvars domvärjo embets- eller*

tjenstemannen vid tiden för ansökningens ingifvande till Konungens befallningshafvande är eller senast varit mantalsskrifven.

Stockholm den 13 februari 1900.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af *herr Hasselrot*, som ansett, att Kongl. Maj:ts proposition bort utan förändring tillstyrkas.
